

LA CARA I LA CREU

Un vici, perquè tingui consideració social, ha d'ésser pecat. I si, a més, perjudica la salut, es pot dir que té la fama assegurada.

El tabac, durant molts anys, ha fet via sense merèixer condemnes greus per cap de les dues condicions esmentades. Això voldria dir que ha tingut força pròpia, amb un gran poder d'atracció. És evident que algú ja sospitava -o bé ho sabia del cert- que era nociu, però predicava en el desert, tenia poca audiència. Era conegut el fet innegable que els indis americans, inventors del vici, fumaven des de moltíssim abans de la descoberta i conquesta de les seves terres. I com que no practicaven l'art de l'estadística, es morien de malalties o de violències que no atribuïen mai al tabac.

Parlant d'estadística, em sembla que és un ram que es pot enfocar de moltes maneres. Jo mateix, en els meus temps de fumador fanàtic, en tenia una que m'amorosia les ferides provocades per la propaganda contrària. Em deia que és un fet innegable que quan els europeus van introduir el tabac a Europa, la mitjana de vida al Vell Continent era de trenta-cinc anys per barba. Això es refereix al segle XVI, i resulta que al segle XX, prop de cinc-cents anys després de fumar a dojo, la mitjana de vida s'ha duplicat. Sí, ja ho sé, ja ho sé... Els meus contraopinants em tiren la rèplica per la cara com si fos una bufetada: faig, diuen ells, una trampa odiosa, perquè no puc ignorar que l'avenç es deu a una millora de la qualitat de vida i als progressos de la medicina.

La veritat és que ens sotmetem a un desconcert francament condemnable. Fa poc més d'un any, els diaris van publicar la notícia que un grup d'eminentes investigadors mèdics havia descobert que el consum de tabac, alhora amb la ingestió regular

de llet descremada, constituïa un factor anticancerígen. Guardo el retall de diari, a disposició dels incrèduls. Però si he d'ésser sincer, he de reconèixer que no s'ha parlat mai més de la troballa. Els devia fallar alguna cosa.

En canvi, la campanya contra el tabac prossegueix amb una energia que augmenta sense parar. Ara sabem que als EE.UU. hi ha tres empreses poderoses que han organitzat la caça dels fumadors, com si fossin uns bandits de l'Oest d'aquells que calia lliurar al sheriff, vius o morts, a canvi de recompenses en metàl·lic. Aquestes tres companyies han aconseguit que si algú fuma en el seu lloc de treball pugui ésser acomiadat sense misericòrdia. I no tan sols això: si s'assabenten que hi ha cuitats que fumen a casa, en la intimitat de llar, també els faran perdre la feina. Si tenim present que en diversos Estats de la Unió hi ha la pena de mort, esborrona de pensar com pot acabar tot plegat. Que consti que no exagero massa, perquè hi ha precedents de molta consistència: al segle XVII era prohibit de fumar a Turquia i a Pèrsia i els infractors de la llei corresponent eren castigats amb la pena capital.

Mentrestant, la venda de tabac no tan sols és lliure, sinó que proporciona enormes beneficis a moltes hisendes estatals. Sense ànims d'assenyalar, tothom sap que n'hi ha alguna que a més de les entrades que percep en concepte d'impostos pel consum del tabac, n'ostenta el monopoli de distribució. Cal dir que en cap cas no es cau en l'oblit de vetllar per les aparences i que sempre es treballa a favor de deixar tranquil·les les consciències oficials. L'etiqueta amb lletra menuda, quasi il·legible, que han de portar obligatòriament els paquets, és un cant -en veu baixa- a la hipocresia humana. S'avisa, amb un aire d'honestedat, que el consum del producte és perjudicial per a la salut i, a partir d'aquí, campi qui pugui, com si se'n rentessin les mans. No del tot, que consti, perquè la campanya no cessa i avui, quan el fumador encén el cigarret, ja no ho pot fer (com

abans) prometent-se una mica de felicitat addicional. Ara li fan saber tossudament que la nicotina és una de les drogues més tòxiques, comparable al cianur, i que cada cigarreta conté de l'1% al 3% de nicotina. Amb quina il·lusió volen que algú s'empassi el fum?

El discurs es podria allargar en moltes direccions, però n'hi ha una que causa una especial inquietud. Em refereixo a la figura de l'antifumador agressiu, que s'erigeix en activista d'una nova caça de bruixes. Com en tot allò que afecta les relacions humanes, és evident que la tolerància, les actituds comprensives i, sobretot, la bona educació són indispensables per a una convivència raonable.

Els antitabaquistes retreuen que hi ha fumadors mal educats que practiquen el seu vici sense miraments, sense preocupar-se de si molesten o perjudiquen els no fumadors que es veuen obligats a alternar amb ells. En això tenen raó i cal corregir-ho. Però també és certa l'existència de l'antifumador delirant, amb una educació deficient, progressivament envalentit per les campanyes contra el tabac. Forma part dels prohibidors de mena que en dur a la pràctica les seves conviccions (o els seus ressentiments) han protagonitzat males històries.

Valdria la pena que uns i altres, tots plegats, prenguéssim en consideració que l'etiqueta preventiva que ara posen als paquets de tabac es podria encastar a una infinita varietat de mercaderies i al clatell d'algunes persones, sense canvis en la redacció: "Aquest producte és perjudicial per a la salut".

Com a conclusió, una mica edènica -val a dir-ho- i, per tant, d'aquelles que allunyen els peus de terra, podríem demanar que els fumadors oferissin la pipa de la pau als seus antagonistes. Els quals, en justa correspondència, haurien

d'enterrar les seves destrals de guerra. Quina cosa més simbòlica! Seria com una invitació a treballar junts per veure de millorar les generacions futures i que nosaltres, de mica en mica, procuréssim no fer l'indi. Dit sigui com a frase feta de bona fe, sense connotacions racistes.